

שמחת החיים The Joy of Living

לעילוי נשמת א"מ חנה בת אברהם דוד הכ"מ

פְּתַח אֶשֶׁר .

בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרִיב

האם יש
אלוהים?

2 *Jeremiah 23:47* ... 46 They will be a sign and a wonder, in you and in your offspring, forever, ⁴⁷because you did not serve HASHEM, your God, amid gladness and goodness of heart, when everything was abundant. 48 So you will serve your enemies whom HASHEM will send against you, in hunger and in thirst, in nakedness and without anything; and he will put an iron yoke on your neck, until he destroys you. 49 HASHEM will carry against you a nation from afar, from the end of the earth, as an eagle will swoop, a nation whose language you will not understand, 50 a brazen nation that will not be respectful to the old nor

3a Logic of the Heart - Logic of the Mind A. A. Solovitch

Joy, more than any other emotion, is a universal value. Every normal human being is joy-conscious. The people of the world in general, and particularly of America, regardless of race, creed, or class, are especially concerned with joy and happiness. Indeed, much time, energy and resources are spent in pursuit of joy, and outwardly, most people appear to be quite happy. Sports events are well attended and entertainment in general has grown into a huge industry. In homes all over the world, young and old laugh while watching television shows. Restaurants and cafes are crowded, bars and nightclubs are teeming, and theaters and cinemas are popular. Everyone appears to be participating wholeheartedly in the drive towards happiness. It does not require much introspection, however, to realize that all of this joy is quite superficial and that the happiness attained is not really genuine.

3b In the privacy of many lives there is a deep, dark gloom. To be sure, there is merriment, joviality and external gaiety, but not joy of the heart. How could it be otherwise in this messy and muddled world racked with fear, distracted by suspicion and embittered by hostility? There is much hatred and agony, misery and despair. Is happiness possible under such circumstances? It is self-evident, then, that the aforementioned external jovialities and amusements do not stem from joy of the heart and do not coincide with the concept of *simchah*, but are only an escape from the dismal realities of life as well as from ourselves.

The *halachah* recognizes *simchah*, or joy, as the antithetical concept to *hollelus*, hilarity and jollity. At first glance, *simchah* and *hollelus* seem to be identical; *simchah* is displayed by eating and drinking (see the Rambam, *Hilchos Yom Tov*) as *hollelus* consists of eating and drinking. What, then, is the fundamental difference between the two? The answer is that *simchah* stems from an endeavor to approach and experience reality, while *hollelus* stems from an endeavor to escape reality. [פ' 157-16]

4 מהו שמחה? (אמת אמרתי)

"ואם היה מתחזק ומתגבר באמונה היה מתחדש לו השמחה, לא לעשות דרך כעס, וזהו אשר לא האמנתם, שהיה ראוי למשה להיות חזק באמונתו... כי האמונה מביאה לידי שירה ושמחה" 10

הבט חזני אצתי

ושבח אני את השמחה. (סם) וכתיב ושכחתי אני פירוש כאשר האדם בשמח' או נפשו בשלימו, כמו שבארנו דבר זה במקומת הרבה מאוד מענין השמחה שהיא שלימת הנפש. וכאשר השמחה היא של מצוה או השלימות הוה שלימות אלקי. ושלימות הוה ראוי לשבח. אבל השלימות שאינו אלקי רק שלימת גופני. מה זאת כי אין זה מעלה ושלימות כאשר (השלימת הוה גשמי. אבל הוא חסרון שהוא נוטה אחר הגשמי. רק כאשר השלימת הוא אלקי, ואז יש לשבח השמחה הזאת.

6 Shewel I - ch. 2

2 'Hannah prayed* to God, and said:

"My heart exults in God!
My triumph is from God!
I can now speak before my enemies,
for I rejoice in Your salvation!"

7 מוסר הנבואה

4 ותאמר עלץ לבי בה'. א"ר ירמיה ב"ר אלעזר: גדול כחן של צדיקים שאין כל העולם ומלואו מקלסין להקב"ה אלא בהצוי שם, שנאמר: כל הנשמה תהלל יה הלויה. אבל הצדיקים מקלסים להקב"ה בשם שלם, שנאמר (תהלים ל"ג): רננו צדיקים בה', עלץ לבי בה' ב).

24:1
1. And Abraham was old, well stricken in age; and the LORD had blessed Abraham in all things. 2. And Abraham said unto

ואברהם וכן בא בימים בך אתי אברהם בכל:

ו ואפשר לומר הנונה בזה כן. דהנה אמרו בספרים שהחילוק שבין שם שלם לחצי שם הוא בזה, דבשם שלם יש האותיות של הית הוה ויהיה, אבל בחצי שם יש רק האותיות של הית ויהיה אבל הוה אין בו. והנה רוב האנשים אינם זוכים לראות את השם בהוה. כמו שביארו המפרשים דמה דכתיב (שמות ל"ג): וראית את אחרוני ופני לא יראו. — זהו דלאחר איזו מאורע או הננו רואים שהיתה בה יד ה' אבל בשעת הויתה אין אנתנו מרגישים את זה, וזהו אתה תראה את אחרוני, היינו בעבר בעת שכבר נסתלקתי מכם או תראה אנחי, אבל את פני שהוא בהוה לא תראה אותו, ולכן כל האנשים יודעים את המקום רק בחצי שם, שיש בו האותיות של היה בלבד. כי בעבר מרגישים הם שהיה שם השגת המקום, ולכן המה מקלסים אותו רק בשם הזה בלבד, אבל צניקים גדולים שיש להם עין לראות מה שמכוסה מעין אחרים, המה רואים התגלות המקום בכל רגע ורגע, ומה שאנחנו רואים בעבר המה רואים בהוה. לכן אפשר להם לקלס את המקום בשם שלם.

10
[כה] בכל, חיר שלשה המטיען חקיה בעוהי, סעין עוהיב, אלו הן אברהם יצחק ויעקב. אברהם דכתיב ביה בכל, יצחק דכתיב ביה בכל, יעקב דכתיב ביה כל. שלשה לא שלט כהן יצר הרע, אלו הן, אברהם יצחק ויעקב, דכתיב בהו בכל, סכל, כל. ויהי אף דוד.

11 Rambar - 24:1
one daughter with that name. However, *Acheirim* established a new interpretation on this verse, a very profound matter, and they explained with it one of the secrets of the Torah. Thus they said that the word *bakol* hints at a great matter, namely, that the Holy One, blessed be He, has an attribute called *Kol* (All), so called because it is the foundation of everything. It is with reference to this attribute that it says, *I am the Eternal that maketh 'Kol' (all)*.⁶⁸ And this is also what Scripture says, *And the profit of the*

14 Artscroll-Siddur
Blessed are You, HASHEM, our God, King of the Universe, Who forms light and creates darkness, makes peace and creates all.⁵

12
כותב הרמח"ל ("דעת תבונות" ס"ו קבח): "חלקי הבריאה הזאת, מי שמביט עליהם לפי ראות עיניו, בתחילה לא יראם אלא עינים מפורדים ומפורדים, פירוש: בלתי מתקשרים כולם אל תכלית אחת, אלא כל אחד ענין בפני עצמן לתכלית מיוחדת, נשלם בעצמו, בלתי שיעטרך לחבירו, כי כל כך מינים בדומם, כל כך בצומח, כל כך בבעלי חיים, אין ביניהם קשר ויחס שיעטרכו להעזר זה מזה, ושיתקבצו לתכלית אחת, אלא כל אחד נברא למה שנברא, ועיניו משלימים לתכלית המכוון בו, לא יותר."

15
"יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל". שינו חז"ל מלשן הנביא ישעיה (מה, ז) "ובורא רע" ל"ובורא את הכל". אין זה משום לישנא מעליא גרידא, שלא להזכיר "רע" (עי' ברכות יא:), אלא כדי להגדיר את תכלית בריאת הרע (וזהו ה"לישנא מעליא"!). כאשר האדם רואה בו חלק מ"הכל" שמטרתו לתת לאדם את האפשרות להשלים את עצמו בעבודת ה', ע"י שיעמוד בנסיון וינצח, זהו חלקו של הרע בעשיית כבוד שמים. "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו."

13
משך הרמח"ל: "אך מי שיעמיק בחכמה, ימצא היות כל הנמצאות כולם מתקשרים קשר גמור זה בזה, שכולם צריכים להשלים הענין שאליו כיוונה החכמה העליונה בבריאה, וכולם מתקבצים לתכלית אחת, שתנאיו רבים וסדרם

18
All will thank You* and all will praise You — and all will declare: 'Nothing is as holy as HASHEM!'; All will exalt You, Selah! — You Who forms everything. The God Who opens daily the doors of the gateways of the East, and splits the windows of the firmament,* Who removes the sun from its place and the moon from

16
שלימות הבריאה כמקשה אחת, על כל חלקיה הטובים והרעים, שמטרתה גילוי וריבוי כבוד ה' בעולם, באה לידי ביטוי בשבת בראשית. כאשר נסתיימה מלאכת הבריאה כולה, ניתנה האפשרות להכיר שהכל טוב מאד. אף לדורות עולם — הזמן המתאים ביותר והמיועד להתעלות ולהשתלמות בהכרה יסודית זו במהות הבריאה — הוא יום השבת — בזכות השביתה ממלאכה וממנוחת הנפש הבאה בעקבותיה, ועל ידי השפעת קדושת היום, וכתוצאה מתוספת רוחנית הניתנת לאדם ע"י הנשמה יתירה, זוכים להבין ולהכיר בכך.

19
The Vilna Gaon writes in a letter to his family, "Bear in mind, about that which you laugh today you will cry tomorrow, and about that which you cry today you will laugh tomorrow." The Gaon was in fact admonishing his family not to react to situations in the context of their momentary effect but rather in the context of the wholeness of a person's existence, this world and the World-to-Come.

17
לכן קבעו חז"ל את נוסח תפילת יוצר בשבת בפתחת "הכל יודוך", ובהדגשה חזרת של "הכל", ללמדנו את מהות השבת, שבה מתעלה האדם להכרה שכל חלקי הבריאה מאוחדים ומתאחדים לגילוי כבודו יתברך. אף כל תקופות הבריאה כסדרן יחד מביאים לכך. "אין כערוך ה' אלוקינו בעוה"ז ... בעוה"ב... לימות המשיח ... לתחת המתים", עד לגילוי השלם של אחדות זו — שהיה לעתיד לבוא.

20
An analogy would be as follows: music is a deep and wonderful example of the beauty which can be perceived in the world. A musical experience is certainly greater than the sum of its parts, the individual notes which must be played to produce that music. One is moved by the totality of the music, the interrelationship and harmony of the notes which combine to produce the unique quality of the music as a whole. But that

effect is achieved by playing those individual notes — each note must be the correct one, played at the correct time — and the music results! One cannot produce music "as a whole" in one single action — one can only execute each individual tiny component faithfully and accurately; when this is carefully done; music is the result.